

обумовлює високу актуальність і соціальну значущість подальшого дослідження проблеми життєвої перспективи в юнацькому віці.

Список використаних джерел:

1. Абульханова-Славская К.А. Стратегия жизни / Абульханова-Славская К.А. – М.: Мысль, 1991. – 299 с.
2. Головаха Е. И. Жизненная перспектива и профессиональное самоопределение молодежи / Головаха Е. И. – К.: Наукова думка, 1988. – 144 с.
3. Ковалев В.И. Особенности личностной организации времени жизни / В.И.Ковалев // Гуманистические проблемы психологической теории. – М., 1995. – С. 179-185.
4. Левенець А.Є. Психологічні особливості становлення життєвої перспективи в юнацькому віці. : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук : спец. 19.00.07 “Вікова та педагогічна психологія” / А.Є.Левенець. – К., 2006. – 23 с.
5. Левин К. Динамическая психология: Избранные труды / Левин К. – М.: Смысл, 2001. – 570 с.
6. Муханова І.Ф. Визначення поняття життєвої перспективи у сучасній молоді / І.Ф.Муханова // Тези доповідей Всеукраїнської наукової конференції “Актуальні проблеми психології малих груп”. – К., 2011. – С. 57-61.
7. Панок В.Г. Социальная активность личности старшеклассника / В.Г.Панок, Ю.А.Привалов . – К.: Институт психологии им. Г.С. Костюка АПН Украины, Центр социальных экспертиз и прогнозов Института социологии НАН Украины, 1999. – 131 с.
8. Frank L.K. Time perspective / L. K. Frank // J. of Philosophy. – 1939. – Vol.4. – P. 293-312.

Комар Т.В.

доцент,

Хмельницький національний університет

СТАНОВЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ЗРІЛОСТІ ФАХІВЦЯ В УМОВАХ ВНЗ

Темпи розвитку сучасної цивілізації вимагають радикальної зміни в галузі освіти, що виступає провідним компонентом культурного й соціального розвитку людини. Вища школа в кризовий період становлення нашого суспільства фактично відіграє роль, з одного боку, соціального стабілізатора, а з іншого, чинника інноваційного розвитку.

Теоретичний аналіз робіт учених дозволяє простежити різні підходи до дослідження проблематики професійної зрілості майбутнього фахівця в умовах ВНЗ. Низка авторів (І. Арановська, І. Зимня, О. Плешакова й ін.), розглядаючи структуру професійної зрілості, включають до її складу мотиваційний аспект (готовність до прояву), когнітивний аспект (володіння знаннями), поведінковий аспект (досвід прояву, уміння), ціннісно-значеннєвий аспект (ставлення), регулятивний аспект (емоційно-вольова регуляція). Інші дослідники (Т. Базаров, О. Булгаков, Т. Журавльова, О. Овсяник, М. Фірсов і ін.), впливаючи із професійних функцій і обов'язків сучасного фахівця, виділяють у професійній зрілості її складові. При цьому в ряді досліджень відзначається, що продуктивність фахівця залежить від необхідного співвідношення рівня майстерності, знання, досвіду, з одного боку, і особистісної зрілості – з іншої. (О. Портнова, О. Холодцева й ін.).

Сучасна система вищої професійної освіти (перехід на багаторівневу систему підготовки фахівців, підвищення рівня конкурентоспроможності ВНЗ, впровадження телекомунікаційних систем і широке використання інформаційних мереж Інтернет, Інтернет-тестування й освітньої діагностики) націлена на якісно новий рівень підготовки майбутніх фахівців, здатних до інноваційних технологічних рішень, які неординарно мислять і творчо орієнтованих.

У зв'язку із цим вітчизняна система освіти поставлена перед необхідністю вирішення складного завдання: по-перше, збереження фундаментального характеру навчання й підготовки кадрів, а по-друге, – освоєння інноваційної культури, новітніх інформаційних і психолого-педагогічних технологій. ВНЗ країни за останні десять років піддалися масштабним перетворенням, оновилися освітня система, активно використовуються психолого-педагогічні інновації (новоуведення, котрі модифікують, поліпшують, інтегрують освітню систему). По суті, зароджується гуманістична культура, оснащена передовими інформаційними технологіями.

Це повною мірою відноситься й до вітчизняних ВНЗ. Модернізація вищої школи є важливою стратегією загального національного розвитку країни. Здатність системи освіти задовольняти потреби суспільства й особистості визначає пріоритети розвитку освіти в Україні. У цих умовах вища школа здобуває новий вектор становлення особистісної зрілості майбутнього фахівця, здатного компетентно й оперативно діяти в

умовах суспільно-економічних змін та трансформацій: на сучасному етапі суспільного розвитку освіта є, тією ключовою сферою, від якої залежить не тільки рівень загальної культури й професійної підготовки людини, але й досягнення нею особистісної зрілості. В умовах інноваційної вищої професійної освіти – затребувані саме ті концепції, які відбивають основні положення психолого-педагогічної науки, згідно з якими процес одержання освіти – це насамперед формування особистості й становлення її в процесі опанування спеціальності й майбутньої професійної діяльності.

Важливо відзначити, що націленість на особистісну зрілість майбутнього фахівця, внутрішню свободу особистості визначається принципами державної політики в галузі освіти. Це впливає з контексту Національної концепції освіти України.

Разом з тим, зміни, що відбуваються в суспільстві й освіті виявляють суттєвий вплив на розвиток особистості, її професійну культуру, ставлення до світу в цілому. Майбутній фахівець-випускник вищої школи постає перед необхідністю осмислення сучасних вимог, що висуваються до нього суспільством і державою. Він повинен усвідомлювати, що від рівню його інтелекту й культури, професійної компетентності й конкурентоспроможності буде залежати його професійна кар'єра, а тому, і можливість самореалізації.

У зв'язку із цим освітньо-виховна система ВНЗ повинна забезпечити успішне становлення особистості майбутнього фахівця. Вітчизняна вища школа, що перебуває в умовах модернізації, націлена на пошук виховно-освітніх технологій, що дозволяють ураховувати творчу індивідуальність, різносторонню мотивацію, потреби й інтереси студентів, котрі навчаються у ВНЗ (О. Бондаревська, В. Давидов, В. Кузовльов, В. Лисовський, Б. Сосновський, Д. Фельдштейн і ін.).

Вищезазначене набуває особливої актуальності ще й тому, що у сучасні ВНЗ приходять розмаїтий контингент за своїми соціальними і моральними позиціями і установками. Розглядаючи низку цінностей людини як культурно-експертну оцінку зрілості її особистості, визначаючи базові цінності особистості, сучасна психологічна наука розглядає їх як план-схему, модель особистісного розвитку, яка може бути розширена, уточнена, конкретизована в реальних процесах виховання, навчання й самоосвіти. Стрижневою складовою процесу становлення майбутнього фахівця як особистості виступає її система ціннісних

орієнтації, а стадіальні зміни в цій системі – найважливіший показник якості зрілості вікового розвитку особистості (Л. Десфонтейнес, А. Петровський, В. Отрут і ін.).

Однак і на початку двадцять першого століття суспільство переживає кризу цінностей, яка далеко не сприяє успішному особистісному становленню навіть в умовах навчання в елітних ВНЗ. У техногенних умовах розвитку матеріальної культури й домінування штучного середовища суттєво змінюються зміст, структура ціннісних орієнтацій, соціальні установки при одночасному зниженні інтересу молодих людей до процесів саморозвитку й самовиховання (О. Асмолов, Г. Балл, Є. Головаха, П. Гуревич, І. Зимня й ін.).

Отже, модернізація вищої школи вимагає аналізу принципово нової соціальної ситуації розвитку майбутнього фахівця, його цінностей і ціннісних орієнтацій.

Список використаних джерел:

1. Зимня И.А. Ключевые компетенции новая парадигма результата образования / И.А. Зимня // Высшее образование сегодня, – 2003. – №5. – С. 34-42.
2. Зеер Э.Ф. Психология личностно-ориентированного профессионального образования. / Э.Ф. Зеер – Екатеринбург: Изд-во Уральского гос. проф.-пед. ун-та, 2000. – С. 123-140.
3. Исаев Е. И. Формирование ценностно-смыслового отношения к психологии у будущих педагогов / Е. И. Исаев, С. В. Пазухина. //»Вопросы психологии», 2004, № 5. – С.3-11.
4. Коростылева Л.А. Психология самореализации личности: затруднения в профессиональной сфере. / Л.А. Коростылева. – СПб.: Изд-во «Речь», 2005. – 222 с.
5. Личность и профессия: психологическая поддержка и сопровождение: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. заведений / Под. ред. Л.М. Митиной. Издательский центр «Академия», 2005. – 336 с.
6. Маркова А.К. Психология профессионализма. /А. К. Маркова. – М.: Международный гуманитарный фонд «Знание», 1996. – 308 с.
7. Субетто А. И. Интеграционная модель выпускника вуза на базе системодействительностного и компетентностного подхода. / А. И.Субетто. – Кострома: Изд-во КРУ им. Н.А.Некрасова, 2005. – 28 с.
8. Татур Ю.Г. Компетентность в структуре модели качества подготовки специалистов. / Ю.Г. Татур // Высшее образование сегодня, 2004. – № 3. – С. 37-43.